Biblioteka Naukovoho Tov. im. Ševčenka

Czarneckoho 24. **Lvov**, Galicia

ПЛАСТУН

„SKAUT“

ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЂ МОЛОДЕЖИ.

Р. IX. НОВЕМБЕР Ч. 3

КНИГОПЕЧАТНЯ „СВОБОДА“ УЖГОРОД, УЛ. ЛУЧКАЯ

»ПЛАСТУН« часопис руських вôддѣлôв Союза Пластунôв Пôдкарпатскоѣ Руси. — Редаґує: Редакційна колеґія. — »Пластун« выходить кôнцем кождого мѣсяця кромѣ мѣсяцѣв юлія и авґуста, найменше вôсѣм разôв до рока. — Предплатне для пластунôв: 4 Кч за цѣлый рôчник; поодиноке число 50 гел. Для непластунôв предплатне за цѣлый рôчник: 8 Кч, поодиноке число: 1 Кч.

Администрація: *Іван Роман*, Ужгород. Пôдкарп. Банк.
Отвѣчальный редактор: *Юліян Ревай*, Ужгород.

До уваги!

В адміністраціѣ Пластуна можна дôстати повный Пластовый односторôй за попередным надôсланнєм грошей.

Цѣна поодиноких частин одностроюю:

Капелюх вôд	Кч	12—36.—
Сорочка „	„	28—35·—
Хустина синьо-жовта	„	4— 5·—
Штаны „	„	55—65·—
Ремѣнь „	„	10—12·—

Дальше можна дôстати всѣ пластовѣ выданя нашѣ и львôвськѣ по тых самых цѣнах як и у Львовѣ.

1. О. Вахнянин: »Пластовым шмяхом за красою життя«	Кч	10·—
2. Др. Ол. Тисовський: »Житя в Пластѣ«	„	10·—
3. Дуб Кобза: »Пластовый спѣванник»	„	10·—
4. П. Ісаїв: Пластовѣ приписы и розпорядки	„	6·—
5. П. Ісаїв: Пластовый односторôй	„	2·—
6. В. Кархут: Перша проба Пластуна	„	4·—
7. „ Друга и третя проба Пластуна	„	8·—
8. Є. Ю. Полонський: Пластовый гурток	„	4·—
9. Др. Д. Донцов: Юнацтво й Пласт	„	1.60
10. О. Яремченко: Основы Пластунства	„	2·—
11. Л. Бачинський: Основы Пласту	„	4·—
12. С. Черкасенко: Лѣсовѣ чары	„	4·—
13. П. Франко: Пластова пригода	„	1.60
14. Л. Бачинський: Вовченята Лисичкі	„	60
15. „ Порадник впорядчика	„	3.—
16. Т. Крушельницякий: На тихих водах	„	2·—
17. Др. Річинський: До щастя славы, і свободы	„	4·—
18. Пластовый календарь »Скоб« на рік 1930—31	„	3·—

»ПЛАСТУН« -- »SKAUT«
ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЄ МОЛОДЕЖИ
Р. IX. Новембер 1930 Ч. 3.

Ілько Калъчак:

Точнôсть.

В свѣтѣ водиться таке, що члены якоѣсь орґанізаціѣ проявляють свою дѣяльнôсть певного рода ладом. Вони мають порядок, по котрому поступають й стараються його додержати, бо цього вымагає вага самоѣ працѣ. Роботу починається в приписаный час, бо кождому є дуже добре вѣдомо, що лиш тôчнôсть ставить з розмахом дѣло на ноги й своєю силою працю викôнчує. Точнôсть теж вôдновлює розпочате дѣло, котре своѣм ходом поступає все далѣ та далѣ — до цеѣ досконалости, з котроѣ сподѣється выслѣдкôв.

Точнôсть, це велике слово! Обѣцяв-зробив й дѣло готове. Хто знає точнôсть, цьому вона нѣ трошки не є тяжкою й цьому вона все приказує дѣло в свôй час сповняти. Все вперед! Все блище в руках! Хто з точнôстю вже раз зжився, то це є його певного рода успѣх й цим вôн може радѣти. Точнôсть не є жадный тупый педантизм, але замилованя до порядку й почуттє обовязку. Є це кусник естетики життєвого змагу...

В вôйнѣ була сатисфакція сидѣти при телєфонѣ з точним чоловѣком. Потиснулося жучок — вже на другому кôнцѣ чоловѣк вôдгукнувся й не треба було на нього ждати. А треба було дальщоѣ телєфоничноѣ злуки, то це й сталося, бо при апаратѣ була людина, котра розумѣла вартôсть й понятя точности, та, що доброго из неѣ плыне.

Кожного ранку стрѣчається людий, котрѣ спѣшуть за працею й дѣлом. Их кличе обовязок а пôдганяє не страх, але — точнôсть. Вôд цього чарôвного слова славиться техничный свѣт на ноги, в установленый час заохкають тисячѣ машин, сотки тисяч голов похилиться своєю роботою й міліоны рук зачинає працю. Точнôсть! Поступ! Розмах!

БІБЛІОТЕКА

На зелѣзному двôрци, тяжкѣ кованѣ колеса. Стукотять, выкаланцують, пихкають й сапають задиханѣ паровозы. Уявѣм собѣ, як бы так калія точно не ѣздила.... Кôлько було бы карамболѣв, нещасть, припадкôв и шкоды? — Тому теж машина на спôзненых на двôрци не жде, чи це хлоп, чи пан. Пôд вплывом точности, мінíстер й фабричный робôтник однаково спѣшаться. Оба мусять прийти на двôрець в приписаный час — як що хотять ѣхати далѣ. Паровôз на спôзненых не жде й вôн сам рѣдко спôзняється. А як це й случиться, то не завинив вôн, але люде.

Можна смѣло сказати, що точнôсть йде культурою. Людина зô захôдною культурою має бôльше порозумѣння й пошаны до точности, чим чоловѣк зô сходу а котрый призвычаєный казати: »Ще маю час, це не втѣче й це ще я зроблю!

А наша точнôсть? — Вона вже така казочна, що девіʼзом нам сталася а з котрого лиш глум робиться... Спôзнився, забув, не знав, помылився. От, зѣллячко! Що мы, не точнѣ — це мы добре знаємо й це є наша пословиця, котра кождому з нас є обоятна, хоч — на неточнôсть всякий вôдказує... Про нашу точнôсть богацько можна сказати. Вона є цим паразітом — є цим шкôдливым пархом, котрый нас зѣдає й обезсилює. Не точнôсть проявляється в кождôй дѣлянцѣ й в кождôй вôдгалузѣ нашого життя й цьому життю випѣкає вона своє пятно. — Хай тôлько пригадаються нам сходины, засѣдання, зборы, збôрки, концерты, сценичнѣ выставки и т. п. Аж сумно и смѣшно... Мы поступовѣ й культурнѣ.... Агі!

Неточнôсть нашим пластовым орґанизаціям повинна бути чужою, — бо цею болячкою нѣчого хосенного не покажеться. Точнôсть, повинна ширитися вôд пластунôв на наш широкий загал, й цей загал повинен приноровюватися до тогôж порядку. В точности лежить наш успѣх.

Кождый пластун повинен знати, що точнôсть в пластѣ — це його скрыта сила й певна запорука в розвоѣ орґанизаціѣ. В пластѣ точно починається руханка й тому всѣ пластуны точно повиннѣ своѣ мѣсця заняти. Що приказав обозный — це святе, й це треба до точки сповнити. Заряджено сходины — прийти на мінуту, бо не додержувати часу в пластѣ — це значить — бути соломяным пластуном. Хто не сповняє приказôв, хто не знає точности, хто не додержує обовязкôв, цей не є пластун, й такого пластуна нѣхто не цѣнить.

Точнôсть треба всѣм додержувати, бо вона пластунôв здисциплінує й додасть пластунам духовоѣ силы. Вона злучить всѣх до одного гурту, дасть ѣм спôльну й однакову думку, пôдбадьорить до чину й всѣх рôвночасно пхне до гуртовоѣ працѣ. Точнôсть для доброго пластуна й для доброго руховика — це сила, потѣха й добра гордôсть....

Кажуть, що час — то грошѣ. Точнôсть, це тайна успѣхy це перлина житєвых зусиль, це наш — — обовязок!

Бучовцѣ, 5. XI. 1930.

З Варны до Царгороду.

Дня 14. юнія 1930. р. в пластовому таборѣ в Варнѣ рух. Однѣ збираються в дорогу до Царгороду, иншѣ крутяться єще: поѣхалиб радо, та грошей вже не стає. Старшѣ бѣгають по конзулятах: три разы до турецького на другому кôнцѣ Варны, раз до чеського, то знов кôлька разôв до поліціѣ, щоб вôдголоситися и взяти візо на выѣзд з Болгаріѣ, ще иншѣ до корабельноѣ дирекціѣ, щоб цѣну сторгувати и білеты купити. Та ще й чеськѣ грошѣ треба змѣняти на турецькѣ. Бѣганина цѣлый день, аж о годинѣ семôй вечером голосить команда: *Ѣдемо о 10. г. в ночь.* Купити харчѣ, в 9. год., выходимо з табора, щоб на покладѣ корабля захопити добре мѣсце!

Отже ѣдемо! Из 29 пластунôв 15 ѣде, 14 остає. Пôв десятоѣ мы вже на покладѣ найбôльшого болгарського корабля »Бургас«. На передѣ корабля щось сто сивых волôв и на задѣ корабля сотка сивых волôв, що ѣде в Египет, по серединѣ люде, тут I. и II. кл. Мы ѣдемо третьою — на покладѣ. Захопили мы добре мѣсце, роатаборилися. Перед нами безмежне море, що срѣблиться освѣчене мѣсячным свѣтлом, над нами синє небо. Вôд моря потягає холодком, пластуны приглядаються довго чудовôй панорамѣ, але де-далѣ зачинають очи клеѣтися до сну...

Добре спати на покладѣ корабля в чудову мѣсячну нôч в погоду. Довкруги тихо, чути тôльки монотонный стукôт корабельноѣ машины, повѣтря тихе — щоб тôлько було чим добре накрытися, инакше дзвониш зубами...

Рано о 7. год. були мы в болгарськôй пристанѣ »Бургас«. Тут мали ми стояти цѣлый день, бо наш корабель мав

набирати великѣ масы болгарського тютюну. Цѣлый день мы отже »вôльнѣ«. При рѣчах оставили варту, самѣ в город и — знов до моря купатися. Нѣ, купѣль в Бургасѣ не така добра, як у Варнѣ. У Варнѣ пѣсок бѣлый, чистый, в Бургасѣ змѣшаный из чорною землею. И мôже як бы не то саме! Скупалися мы, оглянули мѣсто и знов скупалися, дехто дрѣмав на теплому сонцѣ а прийшла нôч, мы знов в дорогу. Изнов стали на покладѣ, а слѣдуючого ранка стали вѣздити у Босфор.

Не широкий вôн, декуды його ширина выносить 2 км., декуды тôлько 800 м. Але що за краса! Вузка морська шийка, по обох боках оперезана горами, горбками, що тобѣ здається, що ѣдеш широкою рѣкою межи горами.

Коли мы тôльки вѣхали в Босфор, то горы по обох боках пустѣ, скалистѣ, тôлько де-не-де на тлѣ жовтых гôр зеленѣють лѣсы й поодинокѣ дерева — кипарисы. По добрôй годинѣ ѣзды Босфором, зачинаємо бачити по обох боках будинки. Высокѣ палаты, вілѣ посольств поодиноких европейських держав, султанськѣ палаты, а бѣля них мечеты з круглыми банями й высокими, остро закôнчеными мінаретами. Тут и твердинѣ, що колись боронили доступу в Босфор. Однѣ ще цѣлѣ, з иньших остали тôльки руѣны, заросльѣ зеленю. Бѣля самого моря домы й пристанѣ, що тягнуться до самого Царгороду.

Нынѣ Босфор голубо синѣй, тихий, супокôйный. На нѣм мчаться кораблѣ у всѣх напрямах, рыбарськѣ вѣтрильники й моторовѣ човны й веслярськѣ лодки й понад тым всѣм лѣтають стада морських сѣрых мев и ластôвок, що крылами доторкають филь. Из моря выринають дельфіны, а ты стоѣш на покладѣ й дивуєшся тôй красѣ.

И знов старѣ муры й твердинѣ й знов святинѣ, низкѣ з круглими банями й высокѣ мінареты й знов стада мев и ластôвок и сотки човнôв и човникôв и кораблѣв. И голубо синѣй Босфор и погôдне лѣтне синє небо.

Тут вже обставины зложилися, щоб цей краєвид прибрати в велич и красу. Вѣчно живе море вже само собою красне, та нѣ, тут воно ще й ограничене пасмами гôр по сѣм и по тôм боцѣ. Чи горы вже самѣ для себе не краснѣ?! Красу природы прикрасила тут ще й людська рука своѣми дѣлами. На горах будôвлѣ, богатѣ палаты, святинѣ — на

водѣ рух кораблѣв, човнôв, мев и ластôвок. Все рухається, живе, пливе. Чи може бути, що кращого для людського ока як краса моря и краса гôр и велична праця людських рук и рух кораблѣв и погôдне синє небо — це все злучене, на одному образѣ?

Мы в найвыщому мѣсцѣ Босфору, по европейському и по азійському боцѣ высокѣ твердинѣ, щоб боронити перехôд. Цим найвущим мѣсцем переправляв во время оно перський цар Дарей своѣ полки з Азіѣ в Европу и тут казав бити бурливе море, коли воно розгулялося й поиищило його мосты. Сюды переходили пôзнѣйше й турецькѣ полємща, идучи на пôдбôй Европы, ось тут и перетягали

Погляд на Варну.

турки желѣзнѣ ланцы, боронячи Царгород перед нападами козаков.

Нам не розôпняли турки ланцôв и мы безпечно вѣхали пôд сам Царгород. До самоѣ пристанѣ корабель не причалив. Затримався яких 200 м. вôд берега. До корабля пôдплыло богацько малых човнôв. Стали кликати, щобы всѣдати, стали торгуватися. Ось тут треба було вмѣти по турецьки. Але мы не вмѣли, за це старшѣ пластуны були засягнули вже в Варнѣ всякѣ можливѣ інформаціѣ, межи

иньшими и ту, що тут найлѣпше не торгуватися. Одна лодка коштує 2 ліры турецькѣ (около 35 Кч.), а сѣдає в нѣ 6 людей. Мы й посѣдали в лодки, а коли турок став щось кричати, наш командант показав йому на пальцях: два и сказав: ѣдь до чортовоѣ мамы!

Мы плыли до берега, перед нами на горбах розложилося величава панорама — мѣста колишньоѣ столицѣ схо̂дно-римського цѣсарства — другого Риму. Нынѣ — вжс здалеку видно, що над всѣми буд̂овлями найвыще взносяться высокѣ мінареты, зако̂нченѣ золотым по̂вмѣсяцем.

— Скоб! — промовили пластуны, высѣдаючи на берѣг.

В. Б.

Бесѣды про методику тѣлесных вправ для пластуно̂в.

Кожде занятя звязано з физичною небезпекою для працюючого, вымагає во̂д його тѣла певных якостей, якѣ зменшували бы наско̂льки можна небезпеку.

Отже про сѣ якости та про то, як ѣх найлѣпше набути, побалакаємо:

Перше за все потрѣбно звычайноѣ силы, — силы мязѣв, костей. Цю силу людина, що працює чи то на рѣлѣ, чи то з молотом у руках, набуває до схочу. Однак бувас, що якийсь по̂дпанок з мѣста, таке то мѣзерне, а як почне змагатися з силою од землѣ и працѣ, то все перемагає, тому, що умѣє застановувати свою маленьку силу вчасно и як слѣд, так що його противник сам допомагає себе перемогти.

Се трафляєся навѣть и поза физичными змаганями. На цѣй умѣлости, застосувати влучно бодай невеличку силу, побудовано цѣлу науку змагань у Японцѣв, звеся Джіу-Джісту.

Щоби вмѣти во̂дповѣдно застосувати свою силу, треба перше выробити »трансмісію« — передачу, яка полягає в тому, що кожна людина з рѣжною швидкостю приймає зовнѣшнѣ вражѣня та по рѣжному швыдко на них во̂дповѣдає чином. Це походить во̂д того, що кожде вражѣня, чи то зорове, чи то слухове, чи дотыкове, до̂стаєся насампе-

ред до мозгу людины, а щойно тодѣ сей осередок дає наказ тѣлу людины зробити те, чи инше. Подивѣмся, ось идуть два хлопцѣ улицею, на них наѣздить вôз. Оба кидаються на бôк, але один ранѣще, другий пôзнѣще, — у другого слабша передача, яка щойно опѣсля по выконаню вчинку розумѣє свôй рух.

Чим швидше наступає передача, тым скорше та доцѣльнѣйше людина може застосувати свою силу. Добру передачу можна выробити собѣ вôдповѣдными вправами.

Вправы вôльноруч и швыдко выконаня команды, головно як она подаєся в нерôвных промежутках, є вправами передачѣ вôд слуху.

Коли вправы идуть без команды, а лише за показчиком, вони є вправами по передачѣ вôд зору, головно тодѣ, коли рухѣ, що ѣх мають наслѣдувати вправляючѣ, є ѣм невѣдомѣ. Подивѣмся лишень, як рѣжно швыдко наслѣдують вправляючѣ рухи покащика, то побачимо, у кого гôрша передача и кому треба єѣ полѣпшити.

Тяжше є упорядкувати вправы по передачѣ вôд дотыку. Тут треба робити так: уставити руховикôв у ряд, а потôм провôдник вправ ходить з заду та дотыкаєся до плечей, до рук, до нôг вправляючих. Руховик, якого провôдник доткнувся, мусить або швыдко обернутися в противный бôк, або пôдняти противну руку або ногу вôдповѣдно до попереднього приказу.

Можна також укладати ще вправы мѣшаноѣ физичноѣ передачѣ. Примѣром гра »Вовк та хорт«. Руховики стають у кôлька рядôв, рамена выпрямовують у бôк, долонями дотыкають один другого, так що кождый ряд творить загороду. Мѣж рядами ведуть дороги, якими вôльно бѣгати тым, що грають хортôв и мають поимати вовкôв. Тѣ, що стоять в рядах, спѣвають якунебудь пѣсню и обертаються в такт на чверть обороту то в один, то в другий бôк. Рôвночасно лучать руки в новых напрямках и творять таким способом новѣ шляхи, якими гонять вовки и хорты. Звороты выконують без приказу, лиш за примѣром якогось наперед призначеного пластуна. Ось так вправляться всѣ в передачѣ вôд слуху и зорȕ.

Є ще один спосôб передачѣ, що звеся психичною, мовляв выключно нервовою. Се є тодѣ, коли гурт людей пра-

цює спôльно и чутєво помагає один другому.

Зрозумѣло, що пластун, який приготовуєся до працѣ розвитка тѣлесного выхованя, мусить мати дуже швыдку рухливôсть, щобы скоро зрозумѣти команду чи знак, який подаєся для вправ.

Тому не треба слѣдкувати за собою и поза вправами выробляти в собѣ всесторôнну рухливôсть, — що можемо осягнути тôльки вправами тѣлесными.

Старый Акробат.

Я пластунка.

I.

Менѣ вôльно думати самôй про себе.
Менѣ вôльно будовати собѣ житя самôй.
Як то добре.

Можу здобути у ньому все. Все є до здобуття для мене — молот и скрипка,, перо, ланцет, и книги всѣ, з котрых вôльно выбрати все, що хочу знати и вмѣти. Свѣт мôй — бо я маю крыла вôльнѣ.

Я можу обняти душею моєю всѣ чары Красы, всѣ силы Весны, бо я є дитина природы.

Хочу жити, так дуже хочу жити повным розмахом крыл, повным вôддыхом грудей.

На бурѣ й негоды з радôсным усмѣхом бѣжу, бо то є моє життя. Я не йду сама, а в четѣ таких як я дѣвчат. — Чи поруч мене вони, чи по свѣтѣ — однаково. Знаю, що є така чета и йде зô мною все до »щастя славы и свободы«. Идемо тому, бо хочемо ити, сильнѣ силою своєю и свѣдомѣ свого хотѣння.

Нема нѣчого кращого для мене, як чути ту силу и вѣрити в неѣ.

И будувати життя самостôйно.

Не бажаю собѣ йти по рожах. Нема такого шляху, хиба хтось кидавбы ѣх менѣ, здобутѣ його трудом, може й кровю чією. Нѣ. Волѣю не мати ѣх в життю, якщо самôй не вдалосьб здобути.

Впрочѣм, моє щастя не в рожах не пухах —— выгодах, воно —— в змаганѣ....

II.

Для когось моглабы бути я близьким, щирым, єдиным другом.

Але не метеликом, що тôльки мѣд спивавбы.

И не царѣвною у шовках-самоцвѣтах, в коронѣ, шѳбы хтось слухав мого щебетаня и все мав для мене лиш усмѣх:

щоб срѣбло ночей и злато ранкôв осяяло красу мою
[ньᵒго:

щоб вôн був все лише тѣнею моєю, невôльником за
[мене вôдвѣчальным:

щоб я жила з його працѣ — — поту.

Нѣ.

Нѣ, я хочу двигнути тягар, що зветься життя.

И бути в нашôй хатѣ не лиш прикрасою для нього.

Я хочу бути рôвною знанням, щобы моѣ стремлѣння вôн узнав своѣми.

Щобы идеѣ нашѣ мали спôльный храм.

И щоб усѣм його словам могла я вѣрити немов клятвѣ.

Хочу дѣлити з ним шматок гôркого хлѣба, и горе и невдачѣ и неволю и бути щитом його чести-волѣ и усмѣхом у смутку та журбѣ.

И не взяти крыл його буйных турботами приземными, низькими (щоб и вôн не смѣв оковами своѣми взять моѣх).

Не хочу йти за ним нѣ перед ним, лиш смѣло и свобôдно поруч нього, як друг, як брат, як близький рôдный Дух.

А колись над Рôдною Землею свѣтанок блисне — щоб мы вѣрити могли, що се є дѣло наших рук.

Та, що гребль рве.

Андрій Зейкан, Берегово:

* *
*

(Спомин).

Моє рôдне село Имстичово. Оно лежить на пôднôжу гôр. Через село, самою головною улицею протѣкає поток, Имстичѣвка. Вôн вытѣкає з невеликих жерел у горах. Пôдчас погоды вôн малый и незначный. Але в час бурѣ, коли вода из усѣх гôрських зворôв уливаєся до його русла, тодѣ сей потôк стає великим и страшным. Протѣкаючи селом, наганяє людям великого страху и робить часто шкоды. И ось,

мôй важный спомин з дитячих лѣт вяжеся з сим потоком.

Було се одного, лѣтнього незабутнього дня. Ранок був погôдный, тихий и ясный. Небо чисте и ясно-голубе не наводило жадного здогаду, як через кôлька годин може оно змѣнитися. А що того дня було свято »Івана дня«, то люде, выйшовши з церкви, розмовляли мѣж собою: Як бы було гарно, колиб така погода була и на другий день. Добре бы сѣно косити й сушити.

Але по якôмсь часѣ показалася на сходѣ хмарка. Вона выринула изза гôр и посувалася в напрямѣ нашого села. Незадовго за нею показалась и друга, але вже бôльша й темнѣйша вôд першоѣ. За нею третя й четверта — и весь небосклôн покрывся хмарами. В хмарах показалася блискавка, а за нею скоро почувся грôм. Чим дальше, тым яснѣйше и частѣйше стало блискати и дужче став змагатися грôм. Аж страшно ставало. Нараз полявся дощ.

Я був тодѣ у сусѣдôв. В час такоѣ бурѣ менѣ малому ставало боязно и неприсмно сидѣти в чужôй хатѣ. Я хотѣв у тôй бурѣ втечи до дому, але мене не пустили. Чим мало буря притихла, я сейчас выбѣг з хаты и утѣкав перестрашеный долѣ вулицею до дому. Я спôткнувся в камѣнь и впав в болото. Нараз схопився и вже плачучи пôдôйшов до потôку и став умывати руки. Нараз я почув гудѣнє й лускôт камѣня. Я встав и вслухався в то. Менѣ здавалося, що то гудѣнє зближаєся до мене и стає голоснѣйше.

Нараз я побачив величезну филю воды, як з шумом и клекотом котилася долѣ потоком. Заливала цѣлу вулицю. И разом з собою котила грубезне камѣнє и все, що попалося на вулици. Найстрашнѣйша часть филѣ прямовала просто на мене. Я хотѣв утѣкати, але з великого переляку не мôг навѣть рушитися з мѣсця. В тôй хвилѣ се страховище прикотилось до мене и одеи грубезный камѣнь звалив мене з нôг. Я стратив притомнôсть и не знав вже, що зо мною дѣялося.

Прийшовши до себе, я побачив, що лежу пôд якимось дрантивым плотом, а реклик мôй, в двох мѣсцях продертый, завѣсився на гиляку. Я старався вôдчепити його и встати. Але не був в силѣ. Бо цѣле моє тѣло, побите камѣнєм, вкрыте сынцями и спухле, выглядало страшно.

Тодѣ я, переляканый тым, що зо мною дѣєся, став кри-

чати. Але гудѣнє и шум грѡзного потоку заглушували мѡй здавленый голос. Я ще раз старався вѡдчепити реклик вѡд гиляки. И по тяжкѡм трудѣ тай великѡм змаганю я вѡдчепив реклик. Пѡдпираючися на скалѣченѣ руки, я встав и побачив, що мене занесло на яких дванцять крокѡв вѡд величезного потоку, котрый тепер подобав на велику и страшно обурену рѣку. Я оглянувся довкола себе и побачив, що не лише цѣла улиця залята водою, але и весь дворы и загороды затопленѣ в жовтѡй, каламутнѡй водѣ.

Я не знав, що робити и куды податися. Цѣлый мокрый и скалѣченый чув я тѡльки, що сил у мене мало. Я подався ити загородами. И з тяжким трудом, бродячи по колѣна в водѣ, я добрався до нашоѣ хаты.

Дома я побачив цѣле пекло. В хату увѡйшла вода по колѣна. Все, що було на пѡдлозѣ, плавало.

Родичѣ, побачивши мене, заридали. Довго ще потому, я хорував и застудився, за малым невмер.

И хотяй ся подѣя за мною так довго склалася, то всеж таки я й до нынѣ собѣ добре все пригадую и нѣколи того не забуду.

ВСЯЧИНА.

Племя, якого кров ссуть опирѣ.

Американський дослѣдник Др. Зозая говорить про свою послѣдню подорож до пралѣсѡв Америки таке: в горах Оксага в Мексику найшов вѡн племя Інкіян, яке є вѡдрѣзане зѡвсѣм вѡд культурного свѣту и сотнѣ миль вѡддалене вѡд найблизшого культурного осередка мѣста Мексика-Сіті. Тут найшов Др. Зозая самых недокровных и нерозвиненых одиниць, якѣ терпѣли на слѣпоту. Вѡн видѣв 14—15 лѣтных хлопцѣв, що выглядали як старцѣ, позволяли усе з собою робити, навѣть брати кров до розслѣджуваня. Се зацѣкавило Д-ра Зозая и вѡн почав шукати причины ѣх апатіѣ. Показалося, що причиною були лилики-опирѣ, котрѣ тысячами жиють в тых околицях и живляться кровю сего племени. Зоолог Бейбе Вілгелм так про них пише: лилик-опирь рѣжниться вѡд инших пород ликѡв тым, що зубы в ко-

роткôй мордѣ є закривленѣ, широкѣ и острѣ, внутрѣшнѣ орґаны выдовженѣ в тонку рурку. Сам лилик є довгий 3 цалѣ, живе в середнôй Америцѣ, аж по полудневу Бразилію. Нападає на людей пôдчас ѣх сну, высисає кров, але чоловѣк при тôм не пробуджує. Бейбе поясняє то тым, що здається рух крыл, який лилик выконує ссучи кров и холод вôд того, навѣває на жертву твердый сон. Тôльки рано пробудившись находить чоловѣк на своѣм тѣлѣ пекучѣ, кровавѣ раны.

Рисунки на яблоках.

Милою несподѣванкою буде, якщо дамо комусь в дарунку яблоко з написом чи з яким рисунком, який повстав зôвсѣм природным способом.

Се може бути так: як на деревѣ яблока вже выросли и приходить час, коли мають зачервенитись, або набрати жовто-золотистою фарбы, тодѣ треба выкроѣти з пергамінового паперу буквы чи иншѣ образки и налѣпити ѣх столярським клеєм на яблоко так, щобы залѣплене мѣсце яблока було звернене до сонця.

Коли яблоко вже достигло, можна його зôрвати и тодѣ вложити до воды, щобы вôдлѣпився пергаміновый папѣрь. Мѣсця, якѣ були заслоненѣ папером, будуть яснѣйшими и буквы чи фіґуры будуть вырѣжнятися на яблоку. Треба тôльки одно мати на увазѣ, щобы на выпадок довшого дождю прислонити чимось яблоко, бо инакше може папѣрь одлѣпитися од яблока.

Як може настати на земли конець житя?

Кôнець житя на землѣ, коли оминемо рѣжнѣ астрономічнѣ катастрофы, може настати з тоѣ причины, що не стане матеріялу, з якого є збудоване наше тѣло. Звѣсно, що основным будôвельным каменем усього живого є уголь. Наслѣдком гнитя, та горѣня живых та рослинных орґанізмôв перемѣняєся в ґаз званый двоокисом вугля. Але сей ґаз уже не весь перемѣняєся назад в живу матерію, часть його »мінералізуєся«, себто входить за складову частину мінералôв — тѣл неживых. Змінералізованый уголь не може служити вже до будованя тѣла орґанізмôв. Тому »живого«

угля на нашôй кулѣ все меншає та меншає и може прийти час, що весь уголь перемѣниться в неживу матерію, значить житя на землѣ загине. Тым поясняємо собѣ також, чому в давных ґеологічных добах (перед десятками міліонôв) живѣ єства були так страшно великѣ, (було богато ще будôвельного матеріялу).

Хто написав Гамлета?

Один вчитель запитався в школѣ учня: хто написав Гамлета? На се одержав вôдповѣдь: — Я нѣ, пане професор. Звычайно, що професор дав учневи злу ноту, але так був обуреный сею вôдповѣдою, що вечером в товариствѣ на вечери розказав се своѣй сусѣдцѣ праворуч. Чарôвна сусѣдка поглянула на нього спôвчуваючо й вôдповѣла: дуже можливо, що хлопець був невинный...

Тодѣ педаґоґ розказав це все сусѣдцѣ, що сидѣла лѣворуч нього а ся хитро посмѣхнулася: мы знаємось на тôм. Такий битанґа до нѣчого не признасться.

Професор просто скаменѣв зô здивуваня и забув языка в ротѣ. Вôдзыскав мову щойно по вечерѣ и поскаржився вже самôй панѣ дома та розказав ѣй всѣ вôдповѣди. Хозяйка глубоко призадумалася и потѣшила професора: знаєте що, пане професоре, покиньте допитуватися. И так певно нѣколи не довѣдаєтеся, хто написав сього нещасного Гамлета...

ВѢСТИ КПС.

Регістрація на 1931. рок.

Взываю всѣх курѣнных, котрѣ хотять своѣ курѣнѣ регіструвати на 1931. р., абы до дня 15. XII. 1930 заслали на руки орґанизаційного референта старанно выповненѣ регістраційнѣ архи и ґрошѣ на реґистрацію.

З наказу »Свазу« мусить бути вся регістрація предложена нараз урядовою дорогою.

Регістрацій, присланых пôзнѣйше не будеться брати пôд увагу.

Котрый курѣнь не дôстав регістраційнѣ архи, хай зараз просить вôд орґанізаційного референта.

Кошты рреґістрацїѣ є такѣ як були в попередных роках, то є:

Реґістраційне разом з асекурацією . . . Кч 3.—
Леґітімація . . . . . Кч 1—
Леґітімація для курѣнного, його заступника и проводника («вудцовська«) . . . . . Кч 3.—
Жупный поплаток . . . . . Кч 0.50
Желѣзнича марка вôд 14—18 рокôв . . . . Кч 1.—
Для старших . . . . . Кч 3—

Желѣзничѣ марки до 14 рокôв не потрѣбно; вище 14 р. лише той може дôстати знижку на поѣзд, хто має желѣзничу марку. Хто думає, що не буде єѣ потребувати, той не мусить купити.

Орган. референт.

—

КПС. приготовляє в 1931. роцѣ чотыри пластовѣ таборы, а то:

1) 26 звычайный пластовый табор в околицѣ Свалявы;
2) 27. звычайный пластовый табор за заграницею. До полудневоѣ Европы;
3) 28. вандрôвный пластовый табор на колесах по Пôдкарпаттю;
4) 29. вандрôвный пластовый табор пѣшки по Пôдкарп.

Всѣ таборы будуть в липню (VII.) мѣсяцю 1931 р.

До таборôв вже тепер можно приголошуватися. Приголошення треба засилати на адресу орґанізаційного референта. Оплату таборового можно складати в частках. Засилати на руки орган. референта з зазначенням, на який табор.

Крук, »Лѣсовик« ст. пл.

—

Взываю курѣннѣ команды, абы якнайскорше предложили пляны дѣяльности на зимову сезону, а рôвночасно абы подали звѣты дѣяльности з лѣтньоѣ сезоны.

Референт дѣяльности

—

Пластуны, реґиструйтеся. 1931. рôк пруинесе нам багато пластовых свят, та з ѣздôв. Будете потребувати леґітімацiѣ.

Краєва пластова старшина в Ужгородѣ.

1. Голова, краєвый звѣтодавець: Юліян Ревай, инсп., Шк. оддѣл.

2. Заступник головы, духовный референт: о. Василь Ларь, проф. жен семинарієвъ.

3. Секретарь: Иван Вереш, учитель, заведеня глухо-нѣм.

4. Господарський референт (скарбник): Франц Аґій, фах учитель, Шк. оддѣл.

5. Орґанизаційный и референт дѣяльности: Іван Роман, урядн. Пôдк. Банку.

6. Испытовый референт: Михайло Велигорський, проф. Т-ва »Уніо«.

7. Таборовый референт: Богдан Алиськевич, студент, Прага.

7. Спортовый референт: Юрко Бѣлей, ф. уч. заведеня Глухо-Нѣмых.

9. Пресовый референт: Др. Володимир Бирчак, проф. ґімназіѣ в Ужгородѣ.

10. Референт дѣвочих оддѣлôв: проф. М. Любинецький, ґімназія в Ужгородѣ.

11. Референтка вовченят и лисичок: с. Анна Устяновичова, Ужгород Подвальна.

12. Редакційный референт: (редакція час. »Пластун«) Семен Петрашко, проф. учит. семинарієвъ.

КПС. має сходины кождоѣ другоѣ пятницѣ. Участь членôв, ужгородського звѣтодавця обовязкова. Кромѣ того принагôдно можуть брати участь при засѣданю провôдники ужгородских оддѣлôв та окружнѣ звѣтодавцѣ и ѣх заступники з дорадчим голосом.

——

Всѣ письма для *Краєвоѣ Пластовоѣ Старшины в Ужгородѣ* посилати на руки секретаря Ивана Вереша учит. Заведеня глухонѣмых, а о інформаціѣ звертатися прямо до референтôв, до котрых дана справа належить.

Выпис

протоколу засьданя КПС. в Ужгородь з дня 7. листоп. 1930

1. Орґанізаційному референтови припоручено выготовити декрет именованя окружных звѣтодавцѣв, ѣх заступникôв и провôдникôв курѣнѣв.

2. Рѣшено школам розôслати вôдповѣдный обѣжник в справѣ орґанізації Пласту.

3. 16. курѣневи при торговельнôй школѣ в Севлюши признано испыты и доручено испытовому референтови виставити свѣдоцтва испытôв.

4. Доручено орґан. референтови вызвати всѣ курѣнѣ, котрѣ мають драматичнѣ кружки и дають якѣсь выставы, абы подали просьбы до Краєвого заступництва о подпору.

5. Наказано адміністраторови Пластуна стягнути як якнайскôрше всѣ довги за Пластуна.

6. Доручено орґанизаційному референтови перевести якнайскôрше реґістрацію курѣнѣв и то громадно.

БІБЛІОТЕКА
ЧИТАЛЬНІ ІМ. ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ

Заклик до всѣх пластовых Курѣнѣв.

Братя провôдники, пластунны! Подаємо Вам до вѣдома, що окружна пластова старшина в Ужгородѣ на своѣм засѣданю рѣшила сеѣ зимы устроѣти пластовый лищетарский курс для старших пластунôв пôд веденєм бр. спортового референта Ю. Бѣлея на горѣ Стой, коло Волôвця.

Сей курс вôдбудеся в мѣсяцю грудню (децембрѣ) у Рождественôй вакаціѣ. Буде тревати тыждень, на бажаня и бôльше. Подрôбнѣ информаціѣ будуть опубликованѣ в пластовôм часопису »Пластун«. Зголошеня треба присилати на адресу: Ю. Бѣлей, школа глухонѣмых — Ужгород.

ВЕСЕЛЕ

——

»Що робите, пане професоре?«
— Хочу повѣситися.
»Тодѣ мусите собѣ привязáти шнурок около карку«.
— Я вже спробував, але тодѣ я не можу дыхати.

——

Сруль впав в пивницю. Кричить на все горло. Прибѣгає Мошко и питаєся:

»Ай, вай, мір, чи не розбив ты там моѣ фляшкилис?
»Нѣ, але потовк им собѣ майже кепфеле!
»Ну та чому тодѣ кричиш ты дурна Сруль!«

——

I. Артистка: Коли я грала на сценѣ, вся публика дивилася на мене з отвореными устами.

II. Артистка: Се неможливо! Прецѣнь в публицѣ зѣває завжди оден за другим.

Уживаня новинковых штемплѣв дозволено розп. 15.611—IV./25.

Книгопечатня »Свобода« Ужгород, ул. Лучкая.